

İslam düşüncesinde ortaya çıkan yorum biçimleri

İslam düşüncesinde ortaya çıkan yorum biçimleri

İnançla ilgili yorumlar

Fıkhi yorumlar

Tasavvufi yorumlar

İnançla ilgili yorumlar

İslam'ın inanç esasları altı tanedir. Bunlar; Allah'a , meleklerle , ahirete , kitaplara, peygamberlere, kader ve kazaya imandır. İnanç esasları bir bütündür, ayrılamaz

İslam dininin temelini inanç oluşturur. Çünkü İslam dini tevhid dinidir. Allah'a meleklerle, kitaplara, peygamberlere, ahiret gününe, kaza ve kadere iman etmek dinin inanç boyutunu oluşturur. Bu esasların eksiltilmesi ya da artırılması söz konusu olamaz. Zira bunlar Allah tarafından bildirilmiştir. İnsanlar sadece bu inanç esaslarının daha iyi anlaşılması için yorum ve açıklama yaparlar. Dinin inanç esaslarıyla ilgili ortaya çıkan yorumlara da İnançla İlgili Yorumlar denir.

İnançla İlgili yorumların temel amaçları

İslam dininin temeli olan tevhit inancı hakkında doğru ve sağlam bilgiler sunmak

İman esaslarını anlaşılır bir şekilde yorumlamak ve açıklamak

Din adına doğruyu ve gerçeği arayanlara yol göstermek.

İslam'a ve diğer kutsal değerlere yöneltilen eleştirilere cevap verip onları çürütmek

Batıl inançların neler olduğunu tespit ederek Müslümanları bu konuda bilgilendirmek

Not

Handwritten signature

Hiz. Muhammed (s.a.v.) zamanında, Müslümanlar arasında ne inanç ne ibadetler ne de dinî uygulamalar konusunda hiçbir görüş ayrılığı yoktu.

İslam Düşüncesinde Yorumlar

Bütün Müslümanlar Kur'an'da yer alan emir ve ilkeleri Hz. Peygamberin açıkladığı şekilde anlamaya, uygulamaya özen gösteriyordu. Yeni bir durum veya herhangi bir mesele ortaya çıktığında Müslümanlar hemen Hz. Peygambere gidip onun görüşünü alıyorlardı. Peygamberimizin açıklamalarını sorgulamadan kabul edip uyguluyorlardı. Ancak Hz. Muhammed'in (s.a.v.) vefatından sonra bu durum değişti. İslam dini Arap Yarımadası dışında geniş bir coğrafyada yayıldı. Suriye, Irak, Mısır, İran, Anadolu, Orta Asya ve Afrika'ya kadar farklı bölgelerden, farklı kültürlere mensup pek çok kişi Müslüman oldu. Bunlar arasında köklü Yunan, Pers (İran) ve Hint medeniyetlerine mensup kimseler de vardı. Yeni Müslüman olan kimseler eski kültürlerinden tam olarak kopamadılar. Kendilerine ait örf ve âdetleri, gelenek ve görenekleri yaşatmaya devam ettiler. Bu süreçte yoğun bir tercüme faaliyeti de başladı. Özellikle Yunan kültür ve felsefesine ait eserler Arapçaya çevrildi. Müslümanlar arasında felsefi tartışmalar ve kültürel çatışmalar ortaya çıktı. Bazı art niyetli kişiler de İslam'ın ilkelerini, inanç esaslarını sorgulamaya başladılar. Toplumda fitne tohumları ekerek Müslümanlarda şüphe oluşturmaya çalıştılar.

İslam âlimleri tarafından yapılan bazı çalışmalar ve ortaya konulan bazı görüşler Müslümanlar tarafından daha çok benimsendi. Onların görüşleri sistemli hâle getirilip toplandı. İşte bu da İslam kültüründe inançla ilgili (itikadi) yorumların ortaya çıkmasını sağladı. Maturîdilik, Eş'arilik ve Şiilik İslam dünyasında ortaya çıkmış başlıca itikadi yorumlardandır.

Maturîdilik, Ebu Mansur Muhammed bin Ahmed'in (öl. 944); Eş'arilik, Ebu Hasan Ali el-Eş'ari'nin (öl. 936) görüş ve düşünceleri etrafında ortaya çıkmış itikadi yorumlardır. Şiilik ise Hz. Muhammed'in vefatından sonra Hz. Ali'nin halife olmasını savunan kimselerin geliştirdiği siyasi-itikadi bir yorum biçimidir.

Fıkhi Yorumlar

Kavram

Fıkıh: bilmek, kavramak, anlamak, derin bilgi sahibi olmak gibi anlamlara gelir. Dinî bir terim olarak ise Fıkıh; İslam'ın, ibadetler, ticaret, evlilik, boşanma, aile hukuku, miras vb. hükümlerini dayanaklarıyla birlikte ortaya koyan ilim dalına verilen isimdir.

İslam Düşüncesinde Yorumlar

Fıkhî Yorumlar

Hanefilik

Malikilik

Şafilik

Hanbelilik

İslam'ın ilk dönemlerinde toplumsal hayat karmaşık değildi. Müslümanlar son derece sade bir hayat yaşıyordu. Herhangi bir problemle karşılaştıklarında da Hz. Peygamberin verdiği cevabı tartışmasız bir şekilde kabul edip uyguluyorlardı. Çünkü o hem Allah'ın Peygamberi hem de dinî konularda tek otoriteydi. Ancak Sevgili Peygamberimizin vefatından sonra bu durum değişti. İslam dini geniş bir coğrafyada hızla yayıldı, farklı milletlere, kültürlere mensup pek çok insan Müslüman oldu. Namaz, oruç, hac, zekât, miras, ticaret vb. konularda birçok yeni sorunla karşılaşıldı. Müslümanlar bu gibi konularda karşılaştıkları meselelerin çözümünü öğrenmek için İslam âlimlerine başvurdular. Onlar da yaşadıkları bölgelerde, karşılaşılan sorunlara Kur'an ve sünnette açıkça yer almayan konularda yine dinimizin bakış açısını esas alarak çözüm ürettiler. İşte zamanla bazı İslam âlimleri tarafından, dinî meselelere çözüm üretmek için ileri sürülen görüşler Müslümanlar tarafından daha çok benimsendi. Bu görüşler toplumda yaygınlaşarak zamanla sistemli hâle getirildi. Böylece İslam düşüncesinin önemli bir unsuru olan fıkhî yorumlar ortaya çıktı.

Hanefilik	Hanefî mezhebi, Ebû Hanîfe Numan bin Sabit (699- 769)'in görüş ve düşünceleri etrafında doğup gelişmiş bir ameli-fıkhî mezheptir
Malikilik	İmam Malîk (712-795) Medine'de doğmuş ve yine orada vefat etmiştir. O, Medine'de yaşaması sebebiyle çok sayıda hadis ezberlemiş ve hadislerini "Muvatta" adlı eserinde toplamıştır. İmam Malîk, gerçekleşmesi muhtemel durumlar hakkında görüş belirtmekten kaçınmış, fetva vermemiştir.

İslam Düşüncesinde Yorumlar

Şafilik	İmam Şafi (767-819), Gazze’de doğmuş ve Mısır’da vefat etmiştir. Kendisi sahabe torunu idi. iki yaşında iken Mekke’ye götürülmüş, burada Kur’an öğrenmeye başlamış ve yedi yaşında hafız olmuştur. İmam Şafi, dinî konularda hüküm verirken öncelikle Kur’an’a, sünnete ve sahabelerin görüşlerine başvururdu.
---------	--

Caferilik	Caferilik, İmam Cafer Sadık olarak tanınan Cafer bin Muhammed bin Ali bin Hüseyin (702-765)’in görüş ve düşünceleri çerçevesinde oluşmuştur. Caferilik, günümüzde İran’ın resmi mezhebidir.
-----------	---

Tasavvufi Yorumlar

Kavram

Tasavvuf: Yüce Allah’ın hoşnutluğunu kazanmak ve ahirette sonsuz mutluluğa kavuşabilmek için ahlaki güzelleştirmeyi, günahlardan arınmayı amaçlar.

Tasavvuf daha çok İslam’ın ahlaki boyutunu ön plana çıkaran, kalbe Allah sevgisini yerleştirmeyi amaç edinen bir düşünce akımıdır.

Dikkat

Tasavvufun amacı: Hz. Peygamberin yaşantısına uygun bir hayat tarzının Müslümanlar arasında hâkim olmasını istemektir.

Hz. Peygamber (s.a.v.) zamanında Müslümanlar her türlü lüks ve gösterişten uzak, sade bir hayat yaşıyorlardı. Ellerindeki imkânlarla yetiniyor, dünya malına önem vermiyorlardı. Gereksiz harcama yapmak yerine mal veya paralarının

fazlasını fakirlere dağıtmayı tercih ediyorlardı. Ancak İslâm dininin yayılmaya başlaması ve Müslümanların zenginleşmesiyle beraber İslâm toplumlarında lüks, şatafat ve israf baş göstermeye başladı. Bunun üzerine bazı İslâm alimleri bunun İslama aykırı olduğunu söylemeye başladılar. Peygamber zamanındaki sade hayat tarzına tekrar yönelmesi gerektiğini savundular. Çevrelerindeki kişilere lüks ve savurganlıktan kaçınmayı, Hz. Peygamberin sünnetine uymayı, dünya malına fazla önem vermeyi öğütlediler. İşte zamanla bu İslam âlimlerinden bazılarının düşünceleri toplumda daha çok kişi tarafından benimsenerek sistemli hâle getirildi. Böylece tasavvufi yorumlar oluştu.

Tasavvufi Yorumlar

Yesevilik

Kadirilik

Nakşibendilik

Mevlevilik

Alevilik-
Bektaşilik

Yesevilik

Gönlü kırık zavallı ve garip birini görürsen, yarasına merhem koy, yoldaşı ve yardımcısı ol.

Yesevilik, Hoca Ahmet Yesevi'nin görüş ve düşünceleri çerçevesinde ortaya çıkıp yaygınlaşmış tasavvufi yorumlardan biridir.

Hoca Ahmet Yesevi (öl.1167), Türkistan'ın Yesi şehrine bağlı Sayram kasabasında doğmuştur. Babası, o küçükken vefat etmiştir. İlim öğrenmeye Yesi'de başlamış, daha sonra zamanın önemli ilim merkezlerinden biri olan Buhara'ya gitmiştir. Ahmet Yesevi, dönemin ünlü âlimlerinden dersler almış, İslami ilimlerde kendini yetiştirmiştir. Doğduğu şehir olan Yesi'ye tekrar dönen Hoca Ahmet Yesevi, burada insanları eğitmeye başlamıştır. Çevresindekilere İslam'ın ilkelerini, inanç, ibadet ve ahlak esaslarını anlatmıştır

Yesevilik genel anlamda; İslam dininin tüm değerlerini Türklerin kültür ve değerleriyle harmanlayarak yaygınlaştırmaya çalışmıştır. Bu tarikatın en büyük avantajı, bozkır bölgelerinde yaşayan Türk boylarının İslam inancına uyanmasına oldukça ön ayak olmasıdır. Normal şartlarda zaten İslam dinini tanıyan